

2. Düzeyine uygun bir metni doğru anlamlandırarak biçimde sesli ve sessiz okuma becerisi kazanma,
3. Düzeyine uygun bir metindeki kelime, deyim, atasözü, kalıp sözler, ilişki sözleri, vecize ve terimlerin anlamını kavrama,
4. Düzeyine uygun kelime dağarcığını yerinde ve doğru kullanma,
5. Türkçenin ses yapısını kavramış olarak kelimeleri doğru telaffuz etme,
6. Türkçenin cümle yapısını, yeni öğrenilen kelime ve dilbilgisi kurallarının anlam ilişkisini kavramış olarak anlamlı ve düşüncelerini kendi niyeti doğrultusunda ifade edebilme,
7. Türkçeyi kullanırken Türkçenin jest ve mimiklerine, beden diline de hakim olduğunu gösterme,
8. Duygu, istek ve dileklerini iletişime girdiği kişilere öğrendiği dilde rahatlıkla ifade edebilme,
9. Yüksek ve ileri düzeylerde ise ana dili ile konuşma ilkelerine yakın bir özellikte hitabet, münazara, açık oturum vb. konuşma alanlarında becerisini kullanabilme.

Kaynakça

1. Aksan Doğan Her Yönüyle Dil, ana çizgileriyle Dilbilim, S:13 Ankara 1998
2. Sever Sedat Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme, S:18 İstanbul 1995
3. Yalçın, Alemdar, Gıyasettin Aytas, **Çocuk Edebiyatı**, Akçag Yayınları, S:127 Ankara, 2002.
4. ÖZENSEL, E. “*Sosyolojik Bir Olgu Olarak Değerler*”. **Değerler Eğitimi Dergisi**. Cilt I, Sayı 3. S:228 Ankara 2003
5. AKBAS, O. Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyusal Amaçlarının II.Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi.S:30 Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. 2004
6. Kısa Hikaye Arşivi.Erişim 08.06.2009 (Çevirimiçi) <http://yirtikkitap.blogspot.com/>
7. Said Aykut Çevirisi “*Kelile ve Dimne*” *Şule Yayınları S:201-203 İstanbul 2003*

UDK: 37.016:811.512.161

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN ÖNEMİ VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DEYİMLERİN YERİ

**Muhammet Ali Öztürk, 6M011900 – İki yabancı dil bölümünün yüksek lisans öğrencisi,
Süleyman Demirel Üniversitesi**

Түйін

Тіл – халықтың мәдениетімен селбесіп өмір сүреді. Ұлттық болмыс пен тілдің арасында өте тығыз байланыс бар. Күн сайын шет тілдерді үйрену маңыздылығы артуда. Сондықтан тілді үйрету де маңызды мәселелердің бірі болып табылады. Түрік тілін үйренудің және соған байланысты түрік тілін үйретудің де соңғы жылдары маңыздылығы артып жатыр. Шет тілді үйретуде тұрғылықты халықтың мәдениетін ескеріп отыру керек. Шетелдіктерге түрік тілін үйретуде тұрақты сөз тіркестерін немесе фразеологизмдерді қолдану, әрі үйреніп жатқанға, әрі оқытушыға өте тиімді, оңай жіне де тек қана тіл емес, сонымен қатар мідениетті танытады. Сондықтан, шет тілін үйретуде тұрақты сөз тіркестеріне көбірек көңіл бөлу қажет.

Резюме

Язык и национальные ценности – два не делимых понятия. Нация не может существовать без своего языка и культуры. С каждым днем все больше растет популярность изучения иностранных языков. Популярность изучения турецкого языка также растет, и с этим появляется и потребность в качественном обучении ему. Для того чтобы облегчить изучение языка

обучающихся методика преподавания должна учитывать культурные особенности обучающихся. При использовании фразеологизмов при обучении турецкому языку облегчает и изучение, и преподавание. Это позволяет не только освоить язык, но также понять культуру турецкого народа. Поэтому, при обучении важно уделять больше внимания использованию фразеологизмов.

Abstract

Language of the nation, with a common culture continue to exist in its own way. The protection of national assets have a tight relationship between the protection of the language.

Day by day the importance of foreign language learning and teaching is increasing. The importance and necessity of learning Turkish in parallel to Turkish teaching have gained immense importance in recent years. Teaching Language would be easier if it considered a culture of learners. The use of idioms in teaching Turkish to foreigners facilitate easy learning and transfer cultural assets. Therefore, in teaching of turkish it is important to pay more attention to the use of idioms.

Özet

Dil, milletin ortak kültürüyle yol olarak varlığını devam ettirir Milli varlığın korunmasıyla dilin korunması arasında sıkı bir ilişki vardır. Gün geçtikçe yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin önemi artmaktadır. Yabancıların Türkçe öğrenmelerinin önemi ve gerekliliği yine buna paralel olarak onlara Türkçe öğretmenin önemi ve gerekliliği son yıllarda büyük önem kazanmıştır. Dil öğretiminin daha kolay olması için öğretilen dilin kültüründe öğretilmesi gerekmektedir. Yabancılarla Türkçe öğretiminde deyimlerin kullanılması hem öğrenimi kolaylaştıracak hemde kültür aktarımını sağlayacaktır. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde deyimlere daha çok önem verilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil Öğretimi, Deyimlerle Öğretim, Kültür Aktarımı, Dil Gelişimi, Türkçe Öğretiminin Önemi.

İnsanoğlu sınırsız olan duygu, düşünce ve hayal dünyasını dille açığa vurur. Daha bebekken kendini sadece ilkel davranışlarla ifade eden insanoğlu zekası ile dil denen sistemi kavrar ve gelişmekte olan duygu, düşünce ve hayal dünyasını dille meydana çıkarır. Bu bakımdan dil ve düşünce arasında var olan bağlantı göz ardı edilmemelidir [1.28].

Dil, milletin ortak kültürüyle yol olarak varlığını devam ettirir. Milleti oluşturan bireyler arasında birleştirici bir rol üstlenen dil, aynı zamanda milli şuurun ortaya çıkmasına katkı sağlar. Milli birliği ve beraberliği sağlar. Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk dili Türk milleti için göz ardı edilemeyecek kadar değerli bir hazinedir. Bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olduğunu görüyor. [2.43]. Türk dili, Türk milletinin hem kalbi hem de varoluş vesilesidir.

Milli varlığın korunmasıyla dilin korunması arasında sıkı bir ilişki vardır. Dilini unutmayan fakat bağımsızlığını kaybeden bir toplum milliyetini kaybetmemiş demektir. Aynı şekilde dilini unutan fakat bağımsızlığını kazanan bir millet tam bağımsızlığını kazanmış sayılamaz. Dilini koruyan bir millet bağımsızlığını kazanıp bir devlet olarak tekrar tarih sahnesine çıkabilir. Sovyet Rusya'nın dağılmasıyla Türklerin ve diğer milletlerin bağımsız birer devlet olarak yeniden tarih sahnesine çıkmaları bunun en iyi örneğidir. Tarihte bunun başka pek çok örneği vardır. Ancak dilini kaybeden milletlerin tarih sahnesinden silindikleri de bilinmektedir. Bir milleti ayakta tutan onun varlığını ve devamını sağlayan, milli şuurunu besleyen ve bireylerini birbirine yaklaştırarak onlar arasında birliği oluşturan unsur olarak dilin, millet hayatındaki yeri göz ardı edilmeyecek kadar önemlidir.

İnsanın geçmişini bilmesi, geleceğine yön vermesinde, kişiliğini kazanmasında, aynı dili konuşan diğer insanlarla iletişim kurmasında ve kendisini ifade etmesinde dilin çok önemli bir araç olduğu muhakkaktır. Bu bakımdan dil bir anlamda bireylere de hizmet eder. Ancak, insan tabiatı gereği toplu halde yaşamaya ihtiyaç duymakta ve çevresinde kendi ile aynı değerleri paylaşan insanların bulunmasını istemektedir. Bu ortak değerlerin oluşturulmasında, paylaşılmasında, nesilden nesile aktarılmasında, milletin varlığını devam ettirmesinde dil, çok önemli bir görevi yerine getirir. Çünkü millet olmanın birinci şartı aynı dili konuşmaktır. İnsanların diğer canlılardan farklı olarak topluluklar halinde yaşadıklarını, böylece toplumları, milletleri oluşturduklarını; duygu, düşünce, konuşma, gelişme,

yaratıcılık, dili kullanma gibi becerilere sahip olduklarını, hem maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayabilmek, hem doğa ile hem de insan ve topluluklarla ilişkilerini düzene koyabilmek için çeşitli sosyal organizasyonlara girme gereği duyduklarını bilmekteyiz. [3.19].

Bu sosyal organizasyonların en küçüğü “aile” iken en büyük ve en geniş de “millet”tir. Nasıl ki ailede, aile bireylerini bir arada tutan akrabalık bağları, aile bilinci gibi bir takım değerler varsa, milleti oluşturan büyük toplulukta da bireyleri bir arada tutan, kenetleyen dil, örf ve adetler, din, sanat, tarih, hukuk, vb. bir takım değerler söz konusudur. İşte bu ortak değerlerin hepsine birden “kültür” adını veriyoruz[4.22].

“Kültür, tarih bakımından mevcudiyeti kesin olarak bilinen bir toplumun, sosyal etkileşme yoluyla nesilden nesile aktardığı maddi ve manevi yaşayış tarzlarının temsil ve tecelli bakımından yüksek bir seviyede ki bir bileşiği olan, sebebi ve sonucu açısından ise, ferde ve topluma mensubiyet şuuru, özel bir kimlik kazandırma, bütünleşmiş kılma, yaşanan çevreyi ve şartları kendi hedefleri istikametinde değiştirme arzu ve iradesi veren değer, bu norm ve sosyal kontrol unsurlarının belirlediği bir sistemdir.”

Dil kültürün ilk ve temel unsurudur. Ergin’e göre, milli hafızanın, milli hatıraların, duyguların ve düşüncelerin, bütün maddi ve manevi değerlerin, bütün buluş ve yaratılışların müşterek hazinesidir. Daha önce kültürü oluşturan unsurlar içinde sıraladığımız her değer (gelenekler, din, hukuk, sanat vb.) dil vasıtasıyla anlatılıp nesilden nesile aktarıldığına göre, dil, milli birliği sağlayan, insan topluluklarını birbirinden kopuk yığınlar olmaktan kurtararak millet haline getiren yegane sistemdir[2.58].

Kültürü muhafaza eden ve sonraki kuşaklara aktaran dil, bu yolda kültür taşıyıcılığı görevini üstlenmiş olur. İnsanları ortak sevinç ve kederde gelenek-göreneklerde, hukukta bir araya getiren milli kültürün taşıyıcısı olan dil, birliğini, korumalıdır; aksi takdirde milli bütünlük de bozulur. Bu nedenle dilimizi iyi öğrenmeli geliştirmeli ve dilimize sahip çıkmalıyız; sonra kültürümüzü ve nihayet varlığımızı yitirmiş milletlerden oluruz.

Bir dilin ana dili olarak öğretilmesi ile yabancı dil olarak öğretilmesi arasında bazı farklılıkların olduğu bir gerçektir; çünkü dil, ait olduğu ulusun geçmişini, hayata bakış açısına dair büyük ipuçları taşımaktadır. Bu dil ortamında doğan ve büyüyen bir bireyin kendi ana dilini öğrenmesiyle başka bir geçmişe; hayata, olaylara farklı bir bakış açısıyla bakan farklı bir kültürden bireyin o dili öğrenmesi ve o dilin bireye öğretilmesi arasında birtakım farklılıklar olacaktır. Bu farklılıklar sözcük hazinesi, söz dizimi, sözcük yapısı, alfabe vb. şeklinde olabileceği gibi o dili kullanan toplumun doğasından, karakterinden kaynaklanan; benzetmelerde, mecazi ifadelerde, aktarmalar şeklinde de olabilir.

Bu bağlamda ana dili dışında başka bir dil öğrenen kişinin o dili kullanan toplumun kültürünü de öğrendiğini söylemek yanlış olmaz. Dillerin hazinesi olan deyimlerinde kültürün dildeki yansıması olduğu düşünülürse yabancı dil öğretiminde deyim kullanımının ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tarihsel bağlamda deyim öğretimiyle ilgili alan yazın incelendiğinde yabancı dilde deyim öğretiminin tarihçesine bakıldığında ise “sözcük öğreniminin ve öğretiminin yeterince önemsenmeyen, sürekli ihmal edilen bir alan” olduğu görülmektedir. Sözcükler bir dilde merkezi yere sahip olmalarına ve dil öğrencileri için kritik önem taşımalarına rağmen, önceki dönemlerde yabancı dil öğretiminde sözcüklere değer verilmemiş, dilin sözdizimine ve ses bilimine odaklanılmamıştır. Ancak 1990’lı yıllardan itibaren dil bilgisi öğretiminden sözcük öğretimine doğru genel bir yönelim başlamıştır. Dil bilimcilerin ve uygulamalı dil bilimcilerin dikkatleri giderek sözcük üzerine odaklanmış, sözcük bilgisi yabancı dil öğrenenler için önemli bir unsur olarak görülmeye başlamıştır. Böylece yabancı dil öğrenimi ve öğretiminde sözcüklerle birlikte deyimlerde dikkat çekmeye başlamıştır. Deyim öğretiminde kullanılan yöntemlere bakıldığında bu yöntemlerin, deyimlerin üzerinde durulan özelliklerine göre zaman içerisinde değiştiği görülmektedir. Deyimlerin yapısını ön plana çıkararak öğretim yöntemine göre deyimler sözcüklerle paralel olarak düşünülmüş ve deyim öğretimi sözcük listelerini ezberleme olarak görülmüştür[4.33].

Deyimlerin “ölü” ve kalıplaşmış ifadeler olarak kabul edildikleri dönemde yapılan araştırmalarda yapı değişiklikleri ve mecazi anlamlarının kökenleri dikkate alınmamıştır. Deyimlerin çözümlenebilir ve mecazi oluşlarının fark edilmesiyle birlikte yabancı dil öğretiminde de deyimler farklı bir şekilde görülmeye başlamıştır. İlgi odağı, biçimlerinden anlamlarına kaymış, deyimleri kavrama ve öğrenme süreçleri dikkat çekmeye başlamıştır.

1990'lı yıllarda yabancı dil öğretiminde deyimlerin dikkat çekmesiyle birlikte çağdaş öğrenme kuramlarına ve yabancı dil eğitim biliminin gerektirdiği yaklaşım ve yöntemlere göre deyim öğretiminin nasıl yapılması gerektiği ele alınmıştır.

Gün geçtikçe yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin önemi artmaktadır. Yabancıların Türkçe öğrenmelerinin önemi ve gerekliliği yine buna paralel olarak onlara Türkçe öğretmenin önemi ve gerekliliği son yıllarda büyük önem kazanmıştır. Önemi fark edilen bir durum karşısında devlet üniversiteleri ve diğer kamu kuruluşları dil kursları vb. çeşitli çalışmalar başlatmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, yabancı dil öğretiminin genel öğretim yöntemleri ve tekniklerinden doğal olarak yararlanılacaktır. Bu bir zorunluluktur; ancak ikinci bir zorunluluk karşımıza çıkmaktadır: Türk dilinin özelliklerini, yapısını gözeten ve bunlara uygun, Türk kültürünün de sağlıklı aktarımını sağlayacak materyaller hazırlanmalıdır.

Hazırlanacak materyallerde nelerin, nasıl ve niçin kullanılması gerektiğini planlamak, sınıflandırmak bir uzmanlık sorunudur. Bu bağlamda öncelikle yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan deyimlerin hem yabancılar Türkçe öğretimine kolaylaştıran hemde dil öğretirken kültür aktarımını sağlayan ve böylece hedefe ulaşmada bize kolaylık sağlayan bir yöntemdir. Türkçenin ve Türk kültürünün zenginliğini gösteren deyimler dilin önemli anlatım olanaklarından kabul edilmekte ve o dili konuşan toplumun kültürel değerlerini yansıtmakta, kuşaklar arasında kültür aktarımını sağlamaktadır. Bu bağlamda, gelişen dünyada önemi her geçen gün artan yabancılar Türkçe öğretme alanında deyimlerin öğrenme –öğretme sürecinde niçin, nasıl, ne kadar yer alması gerektiği dikkate alınarak incelemelerde bulunulmalıdır. Öncelikle öğrenme-öğretme sürecinde deyimlerin kullanma gerekliliği yabancı dil öğretiminin genel ilkelere bağlamında ortaya konulmuştur.

Dilin en gelişmiş ve kültür aktarımı en geniş hali olarak düşünebileceğimiz deyimlerin sağlıklı kültür aktarımındaki görevini bu bağlamda ele almamız gerekmektedir. Bir dili konuşan toplumun yüzyıllar boyu edindiği tecrübelerin toplamı olan deyim ve atasözlerinin hem o dile ana dili olarak konuşan bireylere hem de yabancı dil olarak konuşanlara öğretimi büyük önem taşımaktadır. Türkçenin zengin kaynaklarından olan deyimlerin ve atasözlerinin Türkçe öğrenen kişiler tarafından yazılı-sözlü iletişimde doğru kullanılması, öğrencinin Türkçeye hakimiyet derecesine belirler.

Asırlar boyunca oluşan deneyimlerimiz; hayata, insanlara, doğaya ilişkin duyuş ve düşünüşlerinin ürünü olarak ortaya çıkan etkili, yoğun anlatım sağlayan deyimlerimiz Türkçenin yabancılar öğretiminde önemli bir işleve sahiptir. Yabancı dil öğrenen kişi öğrendiği dilin deyimlerine ne kadar doğru ve yerinde kullanırsa öğrendiği dile o kadar hakim demektir. bu hakimiyet yabancı dil öğrenen bireyi dilini öğrendiği ulusun diğer bireyleriyle daha iyi kaynaştıracaktır. Örneğin, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişi üzgün, düşünceli Türkçeyi ana dili olarak konuşan bir arkadaşına “Neyin var, Karadeniz de gemilerin mi battı?” şeklinde bir söylemde bulunursa aralarındaki iletişim, yüzey yapıda kalmayacaktır. Deyim dağarcığını geliştirmiş Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişi de günlük hayatın herhangi bir noktasında ya da yazınsal bir metin okurken karşılaştığı deyim kolaylıkla bağlama uygun biçimde anlamlandırabilecek ve dilini öğrendiği toplumla, kişilerle iletişimini daha sağlıklı kurabilecektir.

Yabancı dil öğretiminde hangi deyim, öğretimin hangi basamağında, nasıl kullanılabilirliği yukarıda sözünü ettiğimiz gerekliliğin karmaşık yönüdür. Yabancı dil öğretimi konusunda uzmanlaşmış ülkelerde dil öğretim yöntemleri, ilkeleri, teknikleri ışığında ve temel söz varlığının taranması yoluyla elde edilen bulgular öğretim sürecine aktarılmıştır. Ancak ülkemizde önemi yeni yeni kavranan Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında çalışmaların eksik yetersiz oluşu bu alanda çalışanlara büyük zorluk çıkarmaktadır[5.36].

Sonuç olarak dil, yabancı dil ve iletişim açısından deyimlerin önemini açıkça ortaya çıkaran birçok görüş vardır. Bu görüşler doğrultusunda yabancı dil öğretiminde deyimlere daha çok önem verilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla yabancılar Türkçe öğretiminde deyimlerin öğretilmesinin ne denli ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretirken her konuda o konuya uygun en az 2-3 deyim verilerek hem konunun daha iyi kavranması hem anlaşılabilirliğinin en üst düzeye çıkarılması hem de kültürel değerlerin öğretilmesi sağlanmış olur.

Yabancılar Türkçe öğretimi sırasında deyim öğretiminde içerik belirlerken belirlenmesi deyimlerin kullanım sıklığına, ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre belirlenmesi, öğrenimini kolaylaştırmak

amacıyla kolaydan zora doğru bir yaklaşım içerisinde ana dilde ve yabancı dilde var olan deyimlerin arasındaki benzerliklerden yararlanılması gerekmektedir. Sözcüksel Yaklaşım'da öğrenme kuramına ilişkin varsayımlara dayanarak deyim öğretimi sırasında tekrar yapılması, benzerliklerin ve farklılıkların dikkate alınması deyimlerin öğrenimini kolaylaştıracaktır.

Deyim öğretiminde öğrencinin motivasyonunu ve katılımcı olmasını sağlama, etkinliklerin doğru bir şekilde sıralanması öğrenme sürecini hızlandıracak ve öğrenmeyi daha zevkli hale getirecektir.

Deyim öğretiminde gazete, televizyon programları, edebi eserler gibi çeşitli kaynaklardan yararlanılması, deyimlerin içerdikleri anahtar sözcükleri, ifade ettikleri anlamlara göre sınıflandırılması, görsel ve işitsel materyallerin kullanımı deyim öğretimini zenginleştirecektir.

Kaynaklar

1. Tural S. Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler. Ankara. 1998
2. Ergin M. Üniversiteler için Türk Dili. İstanbul: Bayrak Basım Yayın. 1994
3. Coady J. Second Language Vocabulary Acquisition. Cambridge University Pres. 1997
4. Zimmerman, B. Historical Trends in Second Language Vocabulary Instruction. Second Language Vocabulary Acquisition. Ed. James Coady, Thomas Huckin. Cambridge University Pres: 1997
5. Mantyla K. Idioms and Language Users: The Effect of the Characteristics of Idioms on Their.2004

İNTERNET TABANLI VE BİLGİSAYAR DESTEKLİ DİL ÖĞRETİMİ

Ömer Faruk Kotan, Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

Түйін

Байланыс ғасырдың өмір сүру алаңында көрінген әсері білім алаңында да сезіледі. Интернеттің әсерлі қолданылып басталынған 90-ыжылдары, IT технологиясындағы компьютер және байланыс технологиясы қоғамымызда күнделікті өмірде өте басымды және әсерлі рольдер алып жатты. Ал қазіргі таңда өмірімізде бас тартылмайтындай орын алып жатыр. Оқыту саласында интернет мен жұмыс жасауға ыңғайлы веб-густ тәсілі арқылы оқушылардың зерттеу және жинаған мағлұматты қорытындылау кабилеттерін артырады.

Аннотация

Связьестя почти во всех сферах жизни и эффект ощущается еще в области образования. Интернет широко использовался в девяностые годы, IT технологии называемые компьютерные и коммуникационные технологии распространялся в повседневной жизни практически во всех областях в современном мире, которыйимелсвою роль. Сегодня информационные технологии имеет очень важное место в нашей жизни. Веб квест на основе инструкций интернет помогает увеличить исследования и оценки знаний способности студентов.

Summary

Communication seen in almost every sphere of life of the age effect is felt in the field of education also. Internet has been used widely in the nineties, IT technologies called computer and communication technologies in the daily flow of almost every area of modern life in the years that have been decisive roles. Today, information technology has a place in our lives that can not be abandoned. Web quest based internet instruction helps to increase research and evaluation knowledge of ability of students.

Özet

İletişim çağının yaşamın hemen her alanında görülen etkisi, eğitim öğretim alanında da kendini hissettirmektedir. İnternetin yaygın olarak kullanılmaya başlandığı doksanlı yıllar, bilişim teknolojileri olarak adlandırılan, bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin modern yaşamın günlük akışı içerisinde hemen her alanda belirleyici roller üstlendiği yıllar olmuştur. Günümüzde ise bilişim teknolojisi hayatımızda